

A.W. Hins

REGELGEVING EN BELEID

Op 26 september 2007 nam het Comité van Ministers van de Raad van Europa drie teksten aan op het gebied van de vrijheid van meningsuiting. Vastgesteld werden een ‘Recommendation on promoting freedom of expression and information in the new information and communications environment’, ‘Guidelines on protection of freedom of expression in times of crisis’ en een ‘Declaration on the protection and promotion of investigative journalism’. In de laatstgenoemde verklaring worden de lidstaten opgeroepen het recht van vrije nieuwsgaring stevig vast te leggen in hun nationale recht. De Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa liet zich ook niet onbetuigd. Op 26 juni 2007 nam zij Resolution 1557 (2007) aan, getiteld ‘Image of women in advertising’. Op 29 juni volgde Recommendation 1805 (2007), getiteld ‘Blasphemy, religious insults and hate speech against persons on grounds of their religion’. De aanbeveling over blasfemie maakt een duidelijk onderscheid tussen enerzijds het beledigen van mensen wegens hun godsdienst en anderzijds het beledigen van een godsdienst als zodanig. Het eerste zou door de lidstaten strafbaar moeten worden gesteld, het tweede juist niet. In dat verband overweegt de Parlementaire Vergadering: ‘(..) in a democratic society, religious groups must tolerate, as must other groups, critical public statements and debate about their activities, teachings en beliefs’ (zie *www.coe.int*).

In de vorige aflevering (*Katern* 104, p. 5853) werd al melding gemaakt van een brief van de minister van Justitie d.d. 13 april 2007 over het verschoningsrecht van journalisten. De vaste Kamercommissie voor Justitie had over deze brief een groot aantal vragen, die op 11 juli 2007 zijn beantwoord. Minister Hirsch Ballin blijft van mening dat het geen aanbeveling verdient het uit artikel 10 EVRM voortvloeiende recht op bronbescherming in een wet vast te leggen. Dit recht omvat overigens niet alleen een recht voor journalisten om getuigenis te weigeren, maar ook een bescherming tegen inbeslagneming, huiszoeking en het afluisteren van communicatie (*Kamerstukken II*, 2006/07, 30800 VI, nr. 117).

De uitspraak van de ABRvS d.d. 10 januari 2007 (*Katern* 103, p. 5792) over het verdelen van religieuze zendtijd onder twee moslimorganisaties heeft een typisch bestuurlijk gevolg gekregen. De Afdeling had vastgesteld dat het Commissariaat voor de Media niet bevoegd was de zendtijd voor de islamitische stroming te splitsen over twee zendgemachtigden, te weten de Nederlandse Moslimraad (NMR) en de stichting Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO). Een beleidslijn van het Commissariaat uit 2004, over de toepassing van artikel 39f Mediawet, bood daar volgens de Afdeling geen ruimte voor. Daarop heeft het Commissariaat op 7 september 2007 zijn beleidslijn ‘verduidelijkt’. Als twee organisaties uit dezelfde religieuze hoofdstroming weigeren met elkaar samen te werken, kan dit het gevolg hebben dat in het geheel geen zendtijd voor die stroming wordt toegewezen. Onder deze druk zijn de NMR en de CMO alsnog tot samenwerking gekomen. Zij hebben de Stichting Verzorging Islamitische Zendtijd (SVIZ) opgericht, waaraan het Commissariaat op 4 oktober 2007 zendtijd heeft toegewezen. Onder de koepel van de SVIZ zullen de NMR en de CMO ieder hun eigen programma’s verzorgen (*www.cvdn.nl*).

RECHTSPRAAK

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens deed op 31 juli 2007 uitspraak in de zaak *Chemodurov vs. Rusland*. De klager had als journalist kritiek geuit op een regionale gouverneur, omdat deze zeer laconiek had gereageerd op het zoek raken van een groot bedrag aan overheidsgeld. Hij noemde de gouverneur ‘abnormaal’, maar voegde daaraan toe dat hij niet het oog had op diens geestelijke gezondheid. De nationale rechter veroordeelde de journalist tot een betrekkelijk lage schadevergoeding wegens belediging, maar deze veroordeling vindt geen genade in de ogen van het EHRM. Het Hof laat meewegen dat de uiting een waardeoordeel betrof en geen feitelijke mededeling. Bovendien was het waardeoordeel niet van feitelijke grondslag gespeend. Tenslotte merkt het Hof op dat de journalist reeds in het artikel zelf duidelijk had gemaakt dat het geen persoonlijke aanval betrof, maar kritiek op het politieke functioneren van de gouverneur. De zaak doet zijdelings denken aan de kwalificatie ‘knettergek’ die Geert Wilders op 6 september 2007 in de Tweede Kamer gebruikte om zijn afkeurende standpunt over uitspraken van minister Vogelaar kracht bij te zetten (www.echr.coe.int/echr).

Persberichten van het Openbaar Ministerie die de suggestie wekken dat een verdachte reeds schuldig is bevonden, kunnen een onrechtmatige daad opleveren wegens strijd met het onschuldvermoeden van artikel 6, tweede lid, EVRM. Dat blijkt uit een civiele procedure tussen een Amsterdams effectenhuis, dat verdacht was geweest van financiële malversaties, en de Staat. De civiele procedure eindigde deze zomer bij de Hoge Raad. De lagere rechters hadden de vordering van het effectenhuis afgewezen en ook Advocaat-Generaal Spier meende dat het OM binnen de grenzen van zijn beleidsvrijheid was gebleven. Verwijzend naar de jurisprudentie van het EHRM komt de Hoge Raad tot een andere conclusie. De persberichten waren wat betreft inhoud en toonzetting onvoldoende zakelijk en terughoudend geweest. Een deel van het cassatieberoep was echter ongegrond. Het feit dat het OM de naam van het verdachte bedrijf naar buiten had gebracht was op zichzelf niet onrechtmatig (HR 13 juli 2007, *X vs Staat der Nederlanden*, LJN: BA3161).

Zoals eerder vermeld in deze rubriek (*Katern* 97, p. 5390) heeft de Rotterdamse rechtbank op 5 oktober 2005 een correctie aangebracht op de verdeling van radiofrequenties onder commerciële omroepen, die in 2003 plaats vond. Volgens de rechtbank had de minister van EZ onvoldoende gemotiveerd waarom een frequentiekavel met de bestemming ‘Nederlandstalige muziek’ was toegewezen aan RTL FM en niet aan Mediasales Finland OY. Laatstgenoemde omroep zou betere plannen hebben ingediend voor dit doel. In het voorjaar van 2006 nam de minister een nieuw besluit en heeft hij de kavel alsnog toegewezen aan Mediasales. Tegen de uitspraak van de rechtbank en het herziene besluit van de minister stelden twee andere partijen beroep in bij het CBB. Op 30 mei 2007 heeft het CBB hun beroep ongegrond verklaard. Ook Mediasales – inmiddels Radiocorp OY geheten – stelde beroep in. Volgens haar had de begunstigende beschikking na de uitspraak van de rechtbank een geldigheidsduur moeten hebben van acht in plaats van vijf jaar. Door de fout van de minister had Mediasales immers pas drie jaar later met uitzendingen kunnen beginnen. Dit beroep is door het CBB op 24 juli 2007 ongegrond verklaard. Het CBB oordeelt dat de voorschriften voor de vergelijkende toets duidelijk maken dat de verleende vergunningen voor alle frequenties gelijktijdig moeten aflopen. Het is immers doelmatig dat de relevante frequenties bij een volgende verdeling in één keer worden verdeeld (CBB 30 mei 2007, *Distrined en Arrow Media Group vs EZ*, LJN: BA5525 en CBB 24 juli 2007, *Radiocorp OY vs. EZ*, LJN: BA9351).

De rechtszaak over het eventuele voorkeursrecht van de NOS op het uitzenden van samenvattingen van het erevoetbal is voorlopig geëindigd in een anticlimax. De NOS heeft na bezwaar beroep ingesteld tegen het rechtsoordeel van het Commissariaat voor de Media, dat artikel 71t van de Mediawet de NOS geen afdwingbaar recht geeft (*Katern* 96, p. 5324). Talpa – inmiddels opgegaan in RTL –, dat exclusieve rechten heeft verworven van de voetbalbond, was volgens het Commissariaat niet verplicht met de NOS te onderhandelen over het verlenen van een sublicentie. Op 25 juli 2007 deed de rechtbank te Amsterdam uitspraak. Naar het oordeel van de rechtbank was het verzoek tot handhaving van artikel 71t van de Mediawet dat de NOS had ingediend, onvoldoende nauwkeurig. Voor de rechtbank kon dit gebrek niet meer worden gerepareerd (Rb Amsterdam 25 juli 2007, NOS vs CvdM, LJN: BB0477).

LITERATUUR

- F.W. Grosheide en M. de Cock Buning (red.), *Hoofdstukken communicatie- & mediarecht*, 2^e druk, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2007; 480 p., ISBN 9789069165271; € 39,50.
- J. van Dijk, *Dit kan niet en mag niet. Belemmeringen van de uitingsvrijheid in Nederland*, Amsterdam: Otto Cramwinckel 2007; 224 p., ISBN 9789075727500; € 19,50.
- Bas Kist, *Blijf van m'n naam af! BN'rs in conflict over merken, portretten en privacy*, Amsterdam: Podium 2007; 176 p., ISBN 9789057592171, € 17,50.
- R.D. Chavannes, 'Effectief procederen tegen anonieme internetgebruikers', *NJB* 2007, aflevering 29, p. 1816-1823.
- Rick Zagers, 'Bronbescherming erkend en gekend? Over het regelen van het journalistiek verschoningsrecht bij wet', *Mediaforum* 2007-7/8, p. 218-222.
- Wouter Hins, De Wob en het Kabinet van de Koningin, *Mediaforum* 2007-7/8, p. 223-227.
- Dolf van Harinxma, 'Gebrekkige verantwoordigingsmechanismen pers. Iets aan doen of zo maar laten?', *Mediaforum* 2007-9, p. 266-275.